
*Eesnimi 1940.–1950. aastaid
kujutavates Eesti
mängufilmides*

Eda Koppel

TALLINNA ÜLIKOOL

Eesmärk

Uruda Eesti mängufilmides, mille tegevus toimub 1940.-1950. aastatel, tegelastele antud nimede ajastukohasust.

TALLINNA ÜLIKOOL

Teoreetiline osa

Ülevaade

- *nimede uurimisest*
- *kirjandusonomastikast*
- *enim uuritud autoritest*
- *nimede uurimisest filmis*
- *nimede liigitamise teooriatest*
- *tegelasele nime andmisest ja karakteri loomisest*
- *eestlaste eesnimede uurimisest*

Teoreetiline osa

Kirjandusonomastika ja nimede uurimisest filmis

- *filmis kasutatud nimede uurimine kirjandusonomastika meetoditega*
- *corpuse- ja žanripõhised meetodid*
- *paljud filmid põhinevad kirjandusteosel*
- *nimi filmis võib erineda originaalteoses kasutatud nimest*
- *uuritud on filminimede mõju tavaelus pandavatele nimedele*

Teoreetiline osa

Nimede liigitamine 1

- *Autentne nimi, mis viitab päriselt eksisteerinud inimesele ja selle nimega viidatakse talle ka teoses.*
- *Reaalne, kuid mitte autentne nimi. Reaalselt olemasolev nimi, mis on päriselus võimalik, kuid viitab fiktiivsele tegelasele.*
- *Kunstlikult loodud nimi, mille autor on ise loonud, mis viitavad kindlatele tegelastele, kes pärismaailmas ei eksisteerinud.*
- *Laenatud nimi, mis viitab fiktiivsele referendile, on laenatud teisest kirjandustraditsioonist, mis ei ole päriselt olemas.*

(Ainiala jt 2012: 56)

TALLINNA ÜLIKOOL

Teoreetiline osa

Nimede liigitamine 2

- *Väljamõeldud nimi – nime uudsus ise võib anda edasi midagi tegelaskuju iseloomu kohta.*
- *Teistest kultuuridest pärit nimed.*
- *Suhteliselt tõrjutud või ebapopulaarsed nimed. Võimalik karakterit keerulisemalt arendada ja võib aidata kaasa nime kasutuse laienemisele.*
- *Populaarsed nimed, võivad olla harmoonilises seoses tegelaskuju staatusega.*

(Lieberson 2000)

TALLINNA ÜLIKOOL

Teoreetiline osa

Karakteri loomine

- *Vaataja on rõõmus, kui leiab ekraanilt usutava tegelase, kellega samastuda.*
- *Nimi aitab määrata tegelase sotsiaalset ja kultuurilist tausta, päritolu, iseloomu.*
- *Nimi annab taustsüsteemi, kus tegevus toimub.*
- *Hea ja usutav karakter aitab ära unustada isegi teda kehastava näitleja nime.*

(

TALLINNA ÜLIKOOL

Materjal ja meetod 1

efis.ee andmetel on Eestis tehtud üle 300 mängufilmi (1917–2018)

Valikukriteeriumid:

- filmi tegevus on seotud Eestiga ja peategelased ülekaalukalt eestlased*
- filmi tegevus kajastab 1940.–1950. aastaid*
- tegelaskujul on eesnimi*
- tegelaskujul on eesti nimi*
- tegelaskuju tähtsus (pea- või kõrvalosa) filmis ei ole oluline*

Materjal ja meetod 2

Tegelaskuju vanuse väljaselgitamine:

- *filmi sisukokkuvõttes on välja toodud tegelase vanus kas numbrina või mingi vihje abil, näiteks abiturient, pensionär;*
- *filmis toimuva tegevuse koha (kool vmt) järgi;*
- *kui film on valminud kirjandusteose järgi, siis on võimalik leida infot originaalteostest;*
- *tegelaskuju kehastava näitleja vanuse järgi.*

Materjal ja meetod 3

Võrdlusbaas perioodi populaarsete nimedega on saadud:

- *Annika Hussari magistritööst ja artiklitest*
- *Statistikaameti andmest*
- *Edgar Rajandi nimeramatutest*
- *Edgar Rajandi, Helmut Tarandi artiklitest*
- *Julius Mägiste soovitusnimestikest*

Kasutatud nimede analüüs nii vanuserühmade kaupa kui iga filmi puhul eraldi

- *Võrdlus tegelase sünniaja populaarsete nimedega*

Tulemused 1

- *tegelasi, kellel eesnimi, perekonnanimi või tegelaskuju nimi oli 671*
- *292 eesnimega tegelast*
 - *100 naist*
 - *192 meest*
- *suurimad vanuserühmad:*
 - *mehed 18–30 – 67 eesnimega tegelast*
 - *naised 18–30 – 51 eesnimega tegelast*
 - *mehed 30–40 – 50 eesnimega tegelast*
 - *mehed 40–60 – 37 eesnimega tegelast*

Tulemused 2

- 30 filmist 9-l on nimed pigem ajastutruud
- 30-st 11-l nimed ei ole üldse ajastutruud
- kõige ajastukohasemad nimed on meestel vanuses 3–10, 10–18 ja naistel 10–18 aastat
- kõige vähem ajastukohased nimed on naistel 3–10 aastat
- rühmades mehed 18–30, 30–40, 40–60 ja naised 18–30 on ajastukohased alla 50% nimedest

Tulemused 3

- kasutatakse eestlastele tüüpilisi, neutraalseid, omaks saanud laennimesid
- tegelased on saanud nime, mis oli populaarne filmi valmimise ajal
- negatiivsetel tegelastel on võõrapärased nimed
- ebatüüpilisemad nimed on kõrvaltegelastel
- filmides, mille tegevus toimub eraldatud piirkonnas, on tegelaste nimed ebaharilikumad
- kõige populaarsemad meestenimed on Peeter (10 x), Jaan (7 x), Ants, Jüri (5 x) ja Juhan, Paul (4 x)
- kõige populaarsemad naistenimed on Linda (4 x) ning Reet, Leida (3 x)

Kokkuvõte

- *eesnimede ajastukohasus Eesti filmides on väga ebaühtlane*
- *vaid kolmandikul filmidest nimed ajastukohased*
- *ajastule iseloomulikud nimed on pigem nooremates vanusegruppides*
- *kasutatakse tüüpilisi, neutraalseid laennimesid*

